

บทความวิจัย

หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

The curriculum development to enhance creative
communication ability in social media for undergraduate education

จุฑารัตน์ บันดาลสิน¹

ปาลิดา สายรัตทอง พัฒนพิชัย²

วิภาวรรณ นาศรีเจริญกุล³

สุปราณี ภูระหงษ์⁴

ชัยวัช दनตรง⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรและศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้วยวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย ความเหมาะสม ความสอดคล้อง คุณภาพการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ภายหลังการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และความคิดสร้างสรรค์ และแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ 3) ขั้่นนำหลักสูตรไปการทดลองใช้เพื่อศึกษานำร่อง และ 4) การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตร นำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา

1 อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก E-mail: bjutarat2515@gmail.com

2 อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี E-mail: psairatthong@gmail.com

3 อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: wipawancrd24@gmail.com

4 อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: newnewly3@gmail.com

5 อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ E-mail: ctonttrong@gmail.com

ปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 34 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ (One-way ANOVA; repeated measures) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรด้วยการทดสอบทีแบบจับคู่ (Pair t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล

2. ผลการประเมินประสิทธิผลหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ทุกด้านผ่านเกณฑ์ระดับดีมีคะแนนมากกว่าร้อยละ 70 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะ 4 ด้าน พบว่าด้านการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันในการวัดแต่ละครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการคิดวิเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันในการวัดครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน และด้านความรับผิดชอบ พบว่าคะแนนเฉลี่ยในการวัดแต่ละครั้งไม่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์หลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ หลักสูตรเสริม, สื่อสารอย่างสร้างสรรค์, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

This research aimed to develop and study the effectiveness of curriculum for enhancing the creative communication social media for undergraduate students.

The methodology of study consisted of 4 stage: 1) to study and analyze the data for developing curriculum. 2) to develop and test the quality of the curriculum by five professionals as follows: appropriate, consistent, quality in design of the learning activities and evaluated the effectiveness of the curriculum include assessing the characteristic of creative communication in social media after learning in each unit, include analytical thinking, communication in social media, knowledge sharing and collaboration, responsibility and creative thinking and assessing the ability in creative communication in social media 3) to try out the curriculum and 4) to evaluate the effectiveness of curriculum that was

conducted by the thirty-four samples was chosen by the simple random sampling method. The samples were the third year students in academic year 2016 of the general management in Faculty of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, statistical tests include One-way ANOVA; repeated measures of the characteristic of creative communication in social media and Pair t-test of the creative communication ability in social media. The results of the study were as follows.

1. The curriculum development to enhance creative communication ability in social media for undergraduate education consisted of the third unit which the learning activities were designed by using the learning process that emphasized the creative-based learning via innovation digital devices.

2. The result of the effectiveness of the curriculum revealed that:

2.1 the average score of the characteristic of creative communication in social media of students was more than 70 percent and at the high level. And then compared the average score of the fourth characteristic of creative communication in social media, there were analytical thinking and communication in social media had different scores for each measurement at the significant level of .05. While the average score of the knowledge sharing and collaboration and the responsibility had not statistical difference for each measurement.

2.2 the average score of students' creative communication ability in social media was at a higher level after study period than before study period at the significant level of .05

Keywords: Enrichment Curriculum, creative communication, social media

บทนำ

การสื่อสารเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่โลกของการทำงานที่มีความซับซ้อน ผู้ที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีและสร้างสรรค์ต้องสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งที่สุดแล้วจะกลายเป็น

ผู้สร้างหรือผู้ผลิตผลงาน โดยเฉพาะการสร้างและแบ่งปันผลผลิต ซึ่งอาจเป็นข้อมูล/ข่าวสาร ความรู้ และสิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณค่าสู่สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ผลผลิตนั้นสร้างมูลค่าให้กับผู้ผลิตได้อย่างง่าย และรวดเร็วเป็นผลมาจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผลการสำรวจยังชี้ให้เห็นว่าการใช้สื่อสังคม

ออนไลน์เพื่อการสื่อสารทางการศึกษา การให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในสถานการณ์ต่างๆ การสร้างมูลค่าทางการตลาด การสื่อสารเพื่อเพิ่มผลผลิตในองค์กร (Baruah, 2012) รวมถึงการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน (จินตวีร์ เกษมสุข, 2554) ความสำคัญของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ “ประเทศไทย 4.0” ที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม รวมทั้งเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ซึ่งการศึกษาของประเทศต้องเปลี่ยนแปลงก้าวผ่านการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเพียงแค่ศึกษาค้นคว้า คิด เขียน และวิเคราะห์วิจารณ์ได้เท่านั้น แต่การศึกษาต้องพัฒนาไปสู่ “การศึกษา 4.0” คือ การศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานที่เป็นผลผลิต (Product) ออกมาให้ได้ และเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพไปด้วยพร้อมกัน (ไพฑูรย์สินลาร์ตัน, 2559) จากความสำคัญดังกล่าวการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์เป็นการบูรณาการความสามารถในการสื่อสาร การใช้สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลงานจากการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ไปสู่การพัฒนาเป็นผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา 4.0

ในปัจจุบันการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพล และเป็นที่ยอมรับของคนทุกเพศทุกวัย เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ตสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้เกือบทั่วทุกมุมโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว ทำให้การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร หรือความรู้ต่างๆ เป็นไปโดยง่าย

สามารถแสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระในทันที ตลอดจนมีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวที่กระตุ้นความสนใจจึงตอบสนองการใช้งานของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี (พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์, 2554) จากข้อมูลผู้ใช้งานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกในปี 2557 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้งานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประมาณ 34 ล้านบัญชีผู้ใช้งาน (User account) ซึ่งสูงเป็นอันดับ 9 ของโลกที่น่าสนใจคือ อัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้งานเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 138 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปีที่ผ่านมา (Zocial Inc. Data Analysis, 2015) และจากการศึกษาความหลากหลาย และวิเคราะห์แนวโน้มเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากร และสังคมของกลุ่มผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทย ระหว่างปี 2554–2557 พบว่ากลุ่มประชากรที่มีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนที่มีอายุ 15–24 ปี (ปิยวัฒน์ เกตุวงศา และศุภธิดา ขวนวัน, 2558) โดยการใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางสำหรับนำเสนอเรื่องราวออกไปทั้งแบ่งบวกและแง่ลบ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ และเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวในสังคม ขณะที่สถานการณ์ปัจจุบัน แต่ในอีกมุมมองหนึ่งพบว่า พฤติกรรมกลุ่มเด็กและเยาวชนเปลี่ยนไป มีปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งนั้นมีผลมาจากขาดการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ (วิรวินท์ ศรีโหมต, 2559)

การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์จึงกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของผู้คนในยุคนี้ไปแล้ว การสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมของการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นกับสภาพสังคม

ปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น เยาวชนคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต การส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้ประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน การให้ความรู้ที่ถูกต้องและการส่งเสริมทักษะการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์จึงมีความสำคัญ ดังนั้นการจัดให้การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาการศึกษาทั่วไป (General Education) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจึงมีความสำคัญยิ่ง คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบหลักสูตรเสริมโดยจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทักษะกระบวนการกับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นกระบวนการถ่ายทอดความคิดเห็น และผลผลิตซึ่งอาจเป็นข้อมูล/ข่าวสาร ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้สื่อสารสร้างขึ้นเองหรือปรับปรุง/ดัดแปลง/แก้ไขจากของเดิมให้มีความแปลกใหม่น่าสนใจ ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิส่วนบุคคลและกฎระเบียบของสังคมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ไปยังผู้รับสาร ผู้รับสารมีการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ความคิดเห็น/ข้อมูล/ข่าวสารที่ได้รับ ประเมินค่าสื่อก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำไปใช้ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม ไม่กระตุ้นให้เกิดการโต้แย้งที่รุนแรง เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จูงใจให้เกิดความร่วมมือ ยอมรับความเชื่อทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทาง

ที่ดี นำสู่การสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับคนในสังคม (เมธวดี เลิศผดุงธรรม, 2559; สุมาลี สุวรรณกร, 2559; กิตติมา บุญยศ, 2554; พนม เกตุมาน, 2551; Barton, 2008; Dontigney, 2016; Marin, 2013) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความสามารถในการสื่อสารที่ดีควรพัฒนาทั้ง 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระหรือประเด็นที่จะสื่อสาร (Hard Skill) และทักษะของการสื่อสาร รวมถึงความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับการสื่อสารที่ดี (Soft Skill) โดยใช้กระบวนการสร้างความตระหนักในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และเห็นคุณค่าในการสื่อสารอย่างสรรค์ และกระบวนการคิด (Thinking Process) สร้างความรู้ความเข้าใจที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่ผ่านมาการทำงานร่วมกัน จึงจะทำให้การติดต่อสื่อสารของบุคคลนั้นมีพลังและจูงใจผู้อื่นได้ดี (อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา, 2555; วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2558) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนจึงต้องเน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2558; ฉวีวรรณ ตาลสุก และมาเรียม นิลพันธุ์, 2558) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีนี้ จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัลประกอบด้วย กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานบูรณาการกับสภาพปัญหาการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนคิด

วิเคราะห์ ประเมินค่าสื่อ แสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อพัฒนาความสามารถการรู้เท่าทันสื่อในสื่อสังคมออนไลน์รวมทั้งการนำหลักการการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นการพัฒนาสมองทั้งสองซีกควบคู่กัน โดยฝึกการคิดสร้างสรรค์ควบคู่กับการคิดอย่างมีเหตุผลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะพัฒนาการทักษะคิดให้กับผู้เรียน (ฉวีวรรณ ตาลสุก และมาเรียม นิลพันธุ์, 2558 อ้างอิงจาก Treffinger, 2005; Kim, 2007; Cheng, et al. 2007) ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยโครงงานเป็นฐานโดยให้ผู้เรียนผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลงานจากการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานในและนอกชั้นเรียน ซึ่งจะสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรโดยประเมินจาก

2.1 คุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และความคิดสร้างสรรค์ ภายหลังการ

เรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.2 ความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้นปีที่ 3 จำนวน 240 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) จากนักศึกษา 6 ห้องเรียน (Section) ได้นักศึกษาห้องเรียนที่ 4 มีนักศึกษาจำนวน 34 คน ทุกคนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เฟสบุ๊คในกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ คือ หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี และตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสาร

อย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี 4 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน โดยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคม ออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อ สร้างข้อสรุปของข้อมูลที่ได้ และค้นหาแนวทางใน การพัฒนาความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ใน สื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดย วิเคราะห์ผู้เรียน ได้แก่ ลักษณะทั่วไปและธรรมชาติ ของผู้เรียน พิจารณาภาพรวมในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ ระดับสติปัญญา ซึ่งพบว่าผู้เรียนอยู่ใน Generation Y มีลักษณะเด่นคือ เป็นช่วงวัยที่ชอบ ตั้งคำถาม มีความรับผิดชอบในงานของตนเองอย่าง ชัดเจน คิดว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ ในทีม ชอบความหลากหลายและสิ่งที่ท้าทาย มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชอบเรียนรู้โดยการ ปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี และเป็นช่วงวัยที่มีการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์มาก รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และผลิตผลงานสร้างสรรค์ ในสื่อสังคมออนไลน์

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยกำหนดขึ้นมาจากการ วิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นที่ต้องได้รับการ พัฒนาจากข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการ เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ ดิจิทัล คือการสร้างความรู้ความตระหนัก การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน เป็นฐานจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานกับกิจกรรม

การเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้

1) พัฒนาโครงสร้างหลักสูตรเสริมตาม หัวข้อที่มาและความสำคัญของหลักสูตร จุดมุ่ง หมายหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และการวัดและ ประเมินผลหลักสูตร ซึ่งในหลักสูตรประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “การ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสังคมดิจิทัล” (3 ชั่วโมง) เนื้อหาในหน่วยได้แก่ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในสังคมดิจิทัลและการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “ไม่จริงอย่าโพสต์ ไม่ชั่วอย่า แชรในโลกโซเชียล” (3 ชั่วโมง) เนื้อหาในหน่วย ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารอย่าง สร้างสรรค์ และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “คนรุ่นใหม่ ใส่ใจการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์” (8 ชั่วโมง) เนื้อหาในหน่วยได้แก่ การผลิตและเผย แพร่สื่ออย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์

2) กำหนดการวัดและประเมินผล หลักสูตรเสริมสร้างทักษะในการสื่อสารอย่าง สร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษา ปริญญาตรี ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยในแต่ละหน่วยการ เรียนรู้ ประกอบด้วยหัวข้อ 1) ผลการเรียนรู้ 2) ความคิดรวบยอดหลัก 3) หัวข้อสาระการเรียนรู้ 4) สมรรถนะการเรียนรู้ 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อการเรียนรู้ 9) การวัดและประเมินผล และ 10) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

3) นำหลักสูตรและเอกสารประกอบ หลักสูตรเสริมฉบับร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบ ดังนี้ ตรวจสอบความเหมาะสมของ หลักสูตร ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการออกแบบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตร พบว่าความเหมาะสมมีค่า 4.159 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ความสอดคล้องของหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 คุณภาพการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรมีค่า 4.00 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

4) หลักสูตรเสริมฉบับร่างไปทดลองใช้นำร่องกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้หลักสูตร และเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร คือแบบประเมินความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ความสอดคล้องของข้อความแต่ละข้ออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าเชื่อมั่น 0.779

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยนำหลักสูตรเสริมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 34 คน ซึ่งก่อนและหลังใช้หลักสูตร ผู้วิจัยให้ผู้เรียนประเมินตนเอง โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามแบบวัดซ้ำคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ (One-Way ANOVA; Repeated Measures) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนน

ความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรด้วยการทดสอบที่แบบจับคู่ (Pair t-test)

ระยะที่ 4 การประเมินประสิทธิผลหลักสูตร เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรและตรวจสอบความสมบูรณ์ของหลักสูตร (โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานและสถิติอ้างอิง โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีคือ ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์สูงขึ้น จากนั้นนำข้อมูลจากการทดลองใช้หลักสูตรเสริมมาเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้ และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมทั้งในด้านข้อดีและข้อจำกัด และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเสริมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยปรับเปลี่ยนกรณีศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน และเพิ่มแนวทางการวิพากษ์ประเด็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารหรือเผยแพร่ข้อมูล รวมถึงแนวทางการผลิตผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างการตระหนักรู้เรื่องลิขสิทธิ์และการไม่ลอกเลียนแบบผลงานของผู้อื่น

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ และความคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้เรียนมีคะแนนทุกด้านผ่านเกณฑ์ในระดับดี คือมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 เมื่อประเมินหลังการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 และพิจารณาใน

แต่ละด้านพบว่าด้านการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างชัดเจนคือคะแนนครั้งที่ 1 Mean= 5.26, SD=1.19 คิดเป็นร้อยละ 58.50 อยู่ระดับพอใช้ ครั้งที่ 2 Mean=6.05, SD=1.69 คิดเป็นร้อยละ 67.32 อยู่ระดับพอใช้ และครั้งที่ 3 Mean= 7.29, SD=1.19 คิดเป็นร้อยละ 81.05 อยู่ระดับดีมาก ส่วนด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่

ประเมินในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ซึ่งเป็นหน่วยสุดท้ายเนื่องจากผู้เรียนต้องใช้ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ในหน่วยต่างๆ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ทำการผลิตและเผยแพร่สื่ออย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์โดยมีคะแนน Mean= 41.70, SD=1.30 คิดเป็นร้อยละ 80.19 อยู่ระดับดีมาก ดังแสดงผลในตาราง 1

ตาราง 1 คะแนนคุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์

คุณลักษณะ	ครั้งที่ 1				ครั้งที่ 2				ครั้งที่ 3			
	Mean	SD	ร้อยละ	เกณฑ์คุณภาพ	Mean	SD	ร้อยละ	เกณฑ์คุณภาพ	Mean	SD	ร้อยละ	เกณฑ์คุณภาพ
การคิดวิเคราะห์	10.35	0.98	69.02	พอใช้	11.31	0.65	75.45	ดี	11.41	0.61	76.08	ดี
การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์	5.26	1.19	58.50	พอใช้	6.05	1.69	67.32	พอใช้	7.29	1.19	81.05	ดีมาก
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน	11.44	3.75	76.28	ดี	12.23	2.23	81.57	ดีมาก	12.08	2.22	80.58	ดีมาก
ความรับผิดชอบ	9.35	3.04	77.94	ดี	9.85	1.86	82.11	ดีมาก	9.73	1.60	81.13	ดีมาก
ความคิดสร้างสรรค์	-	-	-	-	-	-	-	-	41.70	1.30	80.19	ดีมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านได้แก่การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อศึกษาพัฒนาการของผู้เรียนในระหว่างการสอนโดยวัดซ้ำทั้ง 4 คุณลักษณะในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ 3 ครั้ง (Repeated Measures ANOVA) พบว่าข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยเมตริกซ์ความแปรปรวนของการวัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดย

Mauchly's Test of Sphericity ของด้านการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น มีค่าสถิติทดสอบ Mauchly's W .991 Approx.Chi-Square .294 และค่า p-value .863 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni method แต่ละคู่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสถิติ F เท่ากับ 116.092 p-value .000

ด้านการคิดวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น เนื่องจากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความแปรปรวนทดสอบด้วยวิธี Mauchly's Test of Sphericity จึงเลือกอ่านด้วยวิธี Greenhouse-Geisser เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni method มีครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า

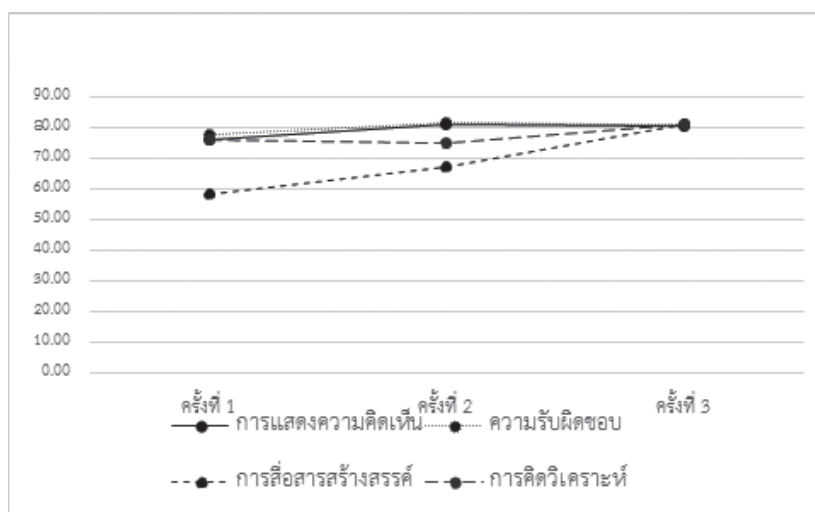
สถิติ F เท่ากับ 19.842 p-value .000 ส่วนครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน และด้านความรับผิดชอบพบว่าผลการวัดค่าเฉลี่ยในแต่ละครั้งไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงผลในตาราง 2 และกราฟแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ภายหลังการใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัลแต่ละหน่วยการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน	คุณลักษณะ	SS	df	MS	F	Sig
ภายในกลุ่ม (Time)	การคิดวิเคราะห์	23.354	1.136	20.566	19.842	.000**
	การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์	71.118	2.000	35.559	116.092	.000*
	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน	12.138	1.440	10.607	1.522	.228***
	ความรับผิดชอบ	4.647	1.156	4.018	0.801	.393***
ความคลาดเคลื่อน	การคิดวิเคราะห์	38.840	37.473	1.036		
	การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์	20.216	66.000	0.306		
	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน	263.196	37.762	6.970		
	ความรับผิดชอบ	191.353	38.164	5.014		

กราฟ แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน

3. ความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร โดยผู้เรียนประเมินตนเองพบว่า ความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 คะแนน และคะแนน

หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 คะแนน เมื่อทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบทีแบบจับคู่ (Pair t-test) พบว่าค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ของผู้เรียน ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

คะแนนความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าความต่างเฉลี่ย	t	df	Sig. (2-tailed)
ก่อนอบรม (n=34)	3.53	.211	.0654	-2.461	33	.019*
หลังอบรม (n=34)	3.87	.017				

*p < .05

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยที่น่าเชื่อถือ เนื่องจากมีขั้นตอนดำเนินการอย่างเป็นระบบ แบบแผน ทุกระยะของรูปแบบนี้จะต้องดำเนินการวิจัยและนำผลการวิจัยมาตรวจสอบเพื่อหาแนวทางพัฒนาต่อในระยะต่อไป เช่น ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไป บริบทของการศึกษาในปัจจุบันลักษณะของผู้เรียนที่เป็น Generation Y เพื่อนำ

ไปออกแบบการพัฒนาหลักสูตรในระยะที่ 2 ต่อไป สอดคล้องกับวาร์โร เฟ็งสวัสดี (2552) กล่าวว่ารูปแบบการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัย โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรคณะผู้วิจัยได้บูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Connectivism ผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ กระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดเป็น แก้ปัญหาเป็นได้ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกการสังเกตปัญหาของชุมชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อผลิตสื่อสร้างสรรค์ในสื่อ

สังคมออนไลน์ อีกทั้งเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่าสังคมออนไลน์ มาเชื่อมโยงกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตรทั้งด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการสืบค้น ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ในโลกออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเป็นอย่างดีและเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยเข้ากับยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับการวิจัยของณัฐพล บัวอู๋ (2555) ที่จัดการเรียนการสอนวิชาการสร้างงานสื่อผสม เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ในการกลั่นกรองข้อมูล ทำความเข้าใจข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเอง ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสืบค้นข้อมูลเพื่อตอบข้อสงสัย ประเมินผลข้อมูล ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับมาก และมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับการวัดและประเมินผลหลักสูตร เสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยทำการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรอย่างครอบคลุมทั้งการประเมินความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ประเมินก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการประเมินคุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทำการประเมินทุกหน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตร เป็นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอนทำให้ทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่าง

ชัดเจน สอดคล้องกับผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในระดับมาก

2. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร เสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ คณะผู้วิจัยประเมินจากคุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ภายหลังการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และประเมินจากความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังใช้หลักสูตร ดังนี้

2.1 คุณลักษณะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ 2) การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน 4) ความรับผิดชอบ และ 5) ความคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้เรียนมีคะแนนทุกด้านผ่านเกณฑ์ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 เมื่อประเมินพัฒนาการของผู้เรียนภายหลังการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยพิจารณาคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่อวัดซ้ำทั้ง 4 คุณลักษณะในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ 3 ครั้งพบว่า การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยใช้ในแต่ละหน่วยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเน้นทักษะกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสร้างความตระหนัก และกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจ 2) การจัดการเรียนรู้แบบเน้นปัญหา ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้โครงงาน

เป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์เนื้อหาสื่อ
นัยความหมายที่อยู่ในสื่อ รวมไปถึงเจตนาที่อยู่เบื้อง
หลังของการสื่อสารนั้นๆ และกระบวนการสื่อสาร
ในสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งมีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือ
ปฏิบัติจริง มีการสื่อสารร่วมกันจริงในชั้นเรียนและ
นอกชั้นเรียน โดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์
เฟซบุ๊ก สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้และการ
ฝึกฝนให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)
บุคคลต้องสามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหา
ประเมินคุณค่า และเจตนาที่สื่อนำเสนอ ผ่าน
เทคนิควิธีการ และช่องทางนำเสนอต่างๆ (โตมร
อภิวันทนากร, 2556: 12-15; ศรีดา ตันทะอติพา
นิช, 2555: 7-9) นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับการ
สื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ควรเน้นการเสริมสร้าง
อำนาจ การคิดเพื่อปกป้องตัวเอง หรือปลูกฝังความ
คิดเชิงวิเคราะห์เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนที่
จะเติบโตต่อไปในอนาคต (อุษา บิ๊กกินส์, 2555:
151-152) และการแบ่งกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้แบบร่วมมือโดยสมาชิกกลุ่มต้องแบ่งบทบาท
ความรับผิดชอบ พึ่งพาเกื้อกูลกันให้สามารถทำงาน
ที่มอบหมายได้สำเร็จ โดยร่วมกันอภิปราย และ
วิพากษ์สื่อ และร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการ
สื่อสารในสื่อออนไลน์ของตนเองและของเพื่อน
สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมให้ผู้
เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เห็นคุณค่าของความแตก
ต่าง ความหลากหลายในความคิดเห็น และความ
สามารถของเพื่อนเพื่อที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้า
หมาย มีผลงานที่ดี รวมถึงส่งเสริมการแก้ปัญหา
อย่างสร้างสรรค์กับความคิดเห็นที่ขัดแย้ง หรือ
ความเห็นที่ต่างกัน เคารพ และยอมรับกันซึ่งกัน
และกัน (ทิตินา แคมมณี, 2558: 98-103) นอกจากนี้
การที่สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกันช่วยกัน

ตักเตือนควบคุมให้สมาชิกทำงานตามบทบาท
หน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมาย ส่งผลให้
ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ (ศารทูล อารีวรวิทย์กุล,
2554: 128)

สำหรับคุณลักษณะด้านความคิด
สร้างสรรค์อยู่ในเกณฑ์ดีมากเนื่องจากคณะผู้วิจัยได้
ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำโครงการในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “คนรุ่นใหม่ใส่ใจการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในสื่อ
สังคมออนไลน์” เช่น สื่อสร้างสรรค์สร้างแรงบันดาลใจ
หรือสื่อรณรงค์ต่างๆ เพื่อเผยแพร่นำเสนอในสื่อ
สังคมออนไลน์ โดยสื่อที่ผู้เรียนผลิตต้องมีความ
แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ และเป็นที่ต้องการของ
สังคม ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิด
ประสบการณ์การสื่อสารที่สร้างสรรค์ผ่านการใช้สื่อ
สังคมออนไลน์ที่ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ
สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน
เป็นฐาน ที่ให้ผู้เรียนศึกษาปัญหา บริบทจริงของ
ตนเองเพื่อคิดวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หรือ
การประดิษฐ์และคิดค้นสิ่งใหม่ที่ยังไม่มีใครทำ อาจ
จะเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และดัดแปลงของ
เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ทิตินา แคมมณี, 2558:
138-139, พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, 2556: 29)

สำหรับด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
ทำงานร่วมกัน และด้านความรับผิดชอบพบว่าผล
การวัดค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละครั้งไม่มีความ
แตกต่างทางสถิติ อาจเกิดจากภาระงานที่ผู้เรียน
ต้องรับผิดชอบ และความเครียดของผู้เรียนเพราะ
ชั่วโมงต่อไปผู้เรียนต้องสอบเก็บคะแนน ส่งผลให้ผู้
เรียนขาดสมาธิและขาดการจดจ่อในเรื่องที่เรียน
สอดคล้องกับ ปรีนดา ตาสี (2551: 80-85) ที่กล่าว
ถึงความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ
นักศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กับ 1) ลักษณะทางจิต

ของผู้เรียน ที่ต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อม และความเครียดต่างๆ 2) สภาพแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทการสอนของอาจารย์ อิทธิพลจากเพื่อน การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและการบริการสารสนเทศที่ได้รับจากมหาวิทยาลัย

2.2 ความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ภายหลังใช้หลักสูตรพบว่าผู้เรียนที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อาจเป็นเพราะคณะผู้วิจัยใช้การเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ เพราะการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ทำให้เกิดทักษะของการเรียนรู้เป็นทีม การแก้ไขปัญหา การฟัง การติดต่อสื่อสาร และกระตุ้นให้เกิดกระบวนการของการเรียนรู้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง (วรวรรณ วาณิชยเจริญชัย, 2553: 36-44) จากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและเน้นกระบวนการกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม การได้แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและความรู้สึกกับสมาชิกในกลุ่มและนอกกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงาน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น (แสงดาว ถิ่นหารวงษ์, 2558: 1-16) โดยคณะผู้วิจัยได้นำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ร่วมซึ่งทำให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันตอบโต้ไปมา มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์จัดว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ทางสังคมในยุคข่าวสารที่เปิดพื้นที่

สาธารณะไว้สำหรับร่วมสร้างเนื้อหาอย่างสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูล ระหว่างกันอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง รวมทั้งใช้ในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ (วัฒน ภูวทิศ, 2557: 206-217) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างตื่นตัว ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างแท้จริงได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ผู้บริหาร นักวิชาการ และครูผู้สอน ควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างความสามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในสื่อสังคมออนไลน์ไปปรับใช้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ความคิดเห็น/ข้อมูล/ข่าวสารที่ได้รับ ประเมินค่าสื่อก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาโดยศึกษาความต่อเนื่องของการเสริมสร้างคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบ โดยใช้ระยะเวลาที่นานขึ้น และมีการเก็บอนุกรมเวลา (Time series) เพื่อทราบถึงพัฒนาการ

2.2 ควรทำการประเมินความคงทนในการเรียนรู้หลังจัดกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา บุญยศ. (2554). การพัฒนารูปแบบฝึกอบรม TREE เพื่อส่งเสริมจิตลักษณะที่พึงประสงค์และพฤติกรรม การสื่อสารทางบวกสำหรับผู้ดูแลเด็ก. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ).
- จินตวิทย์ เกษมสุข. 2554. การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ: วิ.พรินท์ (1991) จำกัด.
- ฉวีวรรณ ตาลสุก และ มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์สร้างสรรค์ตามแนวทางการจัดการ ศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 7(1), 190-202.
- ณัฐพล บัวอุไร. (2555). ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง วิชาการสร้างงานสื่อผสม เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา. (ปริญญาศึษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ วิจัยและประเมินทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- โตมร อภิวันทนการ. (2556). คิดอ่านปฏิบัติการเท่าทันสื่อ คู่มือสำหรับจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนา เยาวชนรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส).
- ทศนา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดา ตาสี. (2551). ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียน รู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาณิพนธ์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ปิยวัฒน์ เกตุวงศา และ ศุภิดา ชวนวัน. (2558). ใครเป็นใครบนเครือข่ายสังคมออนไลน์: ความหลากหลายทาง คุณลักษณะและพฤติกรรม. ใน อารี จำปาปลาย, ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และ กาญจนา ตั้งชลทิพย์ (บรรณาธิการ), ความหลากหลายทางประชากรและสังคมในประเทศไทย ณ ปี 2558. หน้า 15-28. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2558 จาก <http://www.ms.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceXI/Download/Book/447-IPSR-Conference-A02-fulltext.pdf>
- พนม เกตุมาน. (2551). การสื่อสารทางบวกกับวัยรุ่น. ใน สายฤดี วรกิจโกศาทร บัญญัติ ยงยวน และ พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. วารสารนักบริหาร, 31(4), 99-103.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2556). การสอนคิดด้วยโครงงานการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2558). ศาสตร์การคิด รวมบทความเรื่องการคิดและการสอนคิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- _____. (2559). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. ในเอกสารการประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การค้าของ สคสค.

- เมธวดี เลิศผดุงธรรม. (2559). **Effective Communicating การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2558 จาก https://www.schoolofchangemakers.com/home/knowledge?knowledge_id=423
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2552). การวิจัยและพัฒนา (Research and Development). **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 1(2), 2-12.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2558). **การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive Coaching)**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วรวรรณ วาณิชเจริญชัย. (2553). การเรียนรู้จากการปฏิบัติ: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน. **Journal of Nursing Science**, 28(4), 37-44.
- วิวัฒน์ ศรีโหมด. (2559). โขชัยลมีเดีย สื่อไร้สายมหันตภัยวัยรุ่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2558 จาก <http://www.posttoday.com/analysis/report/430928>.
- วัฒน์ ภูวทิศ. (2557). การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ How to Create Social Network Creatively. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 6(12), 206-215.
- ศารทูล อารีวรวิทย์กุล. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ศรีดา ตันทะอทิพานิช. (2555). **รู้เท่าทันสื่อ ICT**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย.
- สุมาลี สุวรรณกร. (2559). แนวทางการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเมืองขอนแก่น. **วารสารการบริหารท้องถิ่น**, 9(2), 108-117.
- แสงดาว ถิ่นหารวงษ์. (2558). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติในรายวิชาวรรณคดีสำหรับเด็ก. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์**, 17(1), 1-10.
- อุษา บิ๊กกันส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ = Media and information literacy. **สุทธิปริทัศน์**, 26(80), 148-160.
- อภิญญา พิมพ์แสงสุริยา. (2555, สิงหาคม). การพัฒนาพนักงาน. ใน **จดหมายข่าวรายเดือนสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ**, 13(149). สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2558 จาก http://ns.ftpi.or.th/th/knownwinf_pcornerdetail.php?pdtdid=1144
- Baruah, D. T. (2012). Effectiveness of Social Media as a Tool of Communication and Its Potential for Technology Enabled Connections: A Micro-Level Study. **International Journal of Scientific and Research Publications**, 2(5), 1-10.
- Barton, C. (2008). **A Survey and Analysis of Creative Communication in Educational Leadership**. (A dissertation in Doctor of Education in Educational Leadership. Northern Arizona University).

- Marin, D. (2013). The Creative Communication. In **Global Education Magazine**. Retrieve from <http://www.globaleducationmagazine.com/creative-communication/>
- Dontigney, E. (2016). **Elements of Constructive Communication**. Retrieved from <http://smallbusiness.chron.com/elements-constructive-communication-57362.html>
- Zocial Inc. Online Analysis. (2015). Thailand Social Media Data from Thailand Zocial Awards 2015. Retrieve From <https://www.slideshare.net/pawoot/thailand-zocial-awards-2015-pawoot-full>